GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 217. Sâmbătă, 3 (15) Octomvre. 1887.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu 1 Octomvre 1887 st. v., s'au începutŭ **unŭ nou abonamentŭ** pe triluniulŭ Octomvre, Novembre şi Decemvre la care invitâmŭ pe toţi onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ 3 fl.	pe trei lunĭ 10 franci
„ şese „ 6 „	„ şése „ 20 „
„ unŭ anŭ 12 „	„ unŭ anŭ 40 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Abonaţilorŭ de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 2 Octomvre 1887.

Generalulŭ Traianŭ Doda, alesulŭ deputatŭ alŭ Caransebeşului, a făcutŭ unŭ pasŭ energicŭ şi înţeleptŭ, care, mărturisimŭ, l'amŭ şi aşteptatŭ dela unŭ vrednicŭ şi distinsŭ conducĕtorŭ naţionalŭ ca d-sa, care se bucură de încrederea tuturorŭ Românilorŭ bine simţitorĭ.

Intr'o scrisóre, ce a adresat'o preşedintelui camerei deputaţilorŭ din Pesta, bravulŭ nostru generalŭ a datŭ situaţiunei anormale, în care se afla după ce, precum scimŭ, elŭ ajunse a fi singurulŭ deputatŭ românŭ liberŭ alesŭ prin încrederea poporului, cea mai demnă şi românéscă espresiune.

Inainte de tóte constatămŭ cu vină bucuriă, că d-lŭ generalŭ Doda a datŭ în scrisórea amintită cea mai strălucită mărturiă afirmărei nóstre, ce amŭ făcut'o după alegerea sa ca deputatŭ, când amŭ ḍisŭ, că d-sa ţine cu tăria la programa naţională şi prin urmare se consideră ca representantŭ naţionalŭ alŭ tuturorŭ Românilorŭ.

Comentândŭ cunoscutulŭ sĕu discursŭ cătră alegĕtorĭ, ḍiceamŭ: Generalulŭ Doda nu se îmbată cu credinţe şi speranţe deşerte; elŭ le spune verde alegĕtorilorŭ sĕĭ, că cu Ungurii din dietă nu se póte nicĭdecum înţelege, fiindŭ că una voescŭ Românii şi la alta tintescŭ Ungurii.

Cu puţine, dér cu atâtŭ mai nimerite şi puternice cuvinte caracteriséză d-lŭ generalŭ acéstă anomaliă în raporturile poporului românŭ cu celŭ ungurescŭ, şi vrêndŭ sĕ esplice situaţiunea sa estraordinară ca singurŭ representantŭ naţionalŭ românŭ, face critica cea mai sdrobitóre politicei de statŭ unguresci, care a adusŭ lucrurile acolo, ca Românii sĕ nu mai pótă fi representaţĭ în dietă decâtŭ cu unŭ singurŭ cercŭ electoralŭ.

Enunciaţiunea d-lui generalŭ Doda culminéză în declaraţiunea, că prin mijlócele artificiale întrebuinţate în urma legilorŭ esistente şi a praxei constituţionale unguresci, cu scopŭ de a nulifica politicesce poporulŭ românŭ, s'a produsŭ în cursulŭ celorŭ douĕḍecĭ de anĭ din urmă, o stare de lucrurĭ, după care poporului românŭ, celŭ mai importantŭ pe lângă celŭ ungurescŭ, cu aprópe trei milióne de suflete, astăḍĭ nicĭ că'i mai este posibilŭ a purta o luptă seriósă legală şi constituţională, ba nu-i mai este cu putinţă nicĭ măcarŭ o defensivă faţă cu politica de statŭ agresivă a Ungurilorŭ.

In urma acestorŭ raporturĭ anormale, ḍice generalulŭ Doda, d-sa a ajunsŭ a fi singurulŭ representantŭ naţionalŭ alŭ întregului poporŭ românŭ şi decĭ singurŭ fiindŭ nicĭ că 'i este cu putinţă a representa şi validita interesele naţionale române, greu vătămate şi încă şi mai seriosŭ ameninţate, faţă cu 423 de deputaţĭ dietalĭ unguresci.

Prin urmare, d-sa declară că nu'şĭ póte trimite credenţionalulŭ la dietă, pentru că nu póte lua parte în asemenĭ împrejurărĭ la desbaterile ei, dér nicĭ nu renunţă la mandatulŭ sĕu de deputatŭ ce i l'a datŭ poporulŭ, căcĭ *acésta ar însemna o trădare a naţiunei, pentru care e totdéuna gată sĕ móră.*

Unŭ limbagiu mai bărbătescŭ, mai demnŭ şi mai românescŭ ca acesta nicĭ nu se póte. Şi nicĭ nu aşteptamŭ noi altŭ limbagiu decâtŭ acesta dela generalulŭ Doda.

Dênsulŭ a lămuritŭ cu acéstă declarare în modulŭ celŭ mai corectŭ nu numai posiţiunea sa, ci şi posiţiunea întregului poporŭ românŭ faţă cu teroriştii dela putere. Şi nicĭ că mai era nevoiă, ca sĕ mai asigure, că datoria acésta morală 'şĭ-o împlinesce în convingerea, că şi deputaţii naţionalĭ maghiarĭ într'o asemenea situaţiune, ar face acelaşĭ lucru.

Nu vomŭ întra astăḍĭ în discuţiunea amĕnunţită a importantei enunciaţiunĭ din vorbă, ci vomŭ observa numai, că preşedintele dietei unguresci s'a grăbitŭ a declara că nu elŭ a datŭ ḍiarelorŭ spre publicare scrisórea generalului Doda şi că acésta nicĭ nu o va aduce înaintea camerei, deórece generalulŭ nu şĭ-a trimisŭ credenţionalulŭ şi va procede simplu numai după prescrierile legii.

Legea şi ér legea! Bine s'au mai îngrăditŭ ei cu legile! Generalulŭ Doda a prevĕḍutŭ acéstă punere în aplicare a legii şi de aceea a terminatŭ scrisórea sa cu o satirică caracterisare a dispoziţiunei ce au luat'o Ungurii, pentru ca sĕ facă imposibilŭ ca acelaşĭ cercŭ sĕ alégă de douĕ orĭ unŭ deputatŭ, care să nu ia parte la lucrările dietei. O asemenea disposiţiune, ḍise elŭ cu totŭ dreptulŭ, nu se mai găsesce în constituţiunile altorŭ ţerĭ.

Se vorŭ petrece dér următórele: comisiunea dietală de incompatibilitate, décă generalulŭ după o nouă provocare nu 'şĭ va presenta mandatulŭ i-lŭ va declara de perdutŭ şi va şterge, conformŭ prescrierilorŭ legii, pe generalulŭ Doda din lista deputaţilorŭ, ér dênsulŭ nicĭ nu va mai puté fi alesŭ în periodulŭ dietalŭ actualŭ.

Prin procederea acésta, ḍice cu dreptŭ cuvêntŭ generalulŭ Doda în scrisórea sa, dieta va da lumii mărturiă, că poporulŭ românŭ n'are locŭ în cadrulŭ constituţiunei unguresci.

Alegĕtorii românĭ din Caransebeşŭ, suntemŭ convinşĭ, vorŭ sci şi ei la rêndulŭ lorŭ ce atitudine sĕ observe în casulŭ ordonărei unei nouĕ alegerĭ.

Din parte ne nu putemŭ decâtŭ sĕ-i felicitămŭ din adênculŭ inimei, că au în fruntea lorŭ unŭ conducĕtorŭ cum este generalulŭ Doda, precum cu toţii ne felicitămŭ că avemŭ în sînulŭ nostru unŭ bărbatŭ cu o inimă atâtŭ de româléscă!

Scrisórea generalului Doda,

adresată preşedintelui dietei din Budapesta şi publicată în foile din Pesta, are cuprinsulŭ următorŭ:

Onorate domnule preşedinte!

Poporulŭ românŭ, ca tóte celelalte popóre ale Coronei Sft. Stefanŭ, a salutatŭ plinŭ de bucuriă şi de încredere restabilirea constituţiunii in Ungaria. Dér inteligenţa cu sentimente naţionale a acestui poporŭ a trebuitŭ sĕ facă în curêndŭ trista esperienţă, că aşteptările ei legate de o vieţă liberă şi constituţională sĕ baséză pe o amăgire. Politica statului a apucatŭ totŭ mai hotărîtŭ o direcţiune, care şi până acum a vătămatŭ adâncŭ interesele naţionale ale poporului românŭ, ér cele din urmă ale ei consecuenţe ameninţă a face imposibilă aicĭ în Ungaria viéţa şi desvoltarea naţională a poporului românŭ.

De altă parte puterea publică aplică formele constituţionale într'unŭ felŭ prin care drepturile şi garanţiile constituţionale suntŭ folosite ca totŭ atâtea mijlóce măiestrite de apĕsare contra tendenţelorŭ nationale îndreptăţite ale acestui poporŭ. Graţiă legilorŭ esistente şi praxsei constituţionale atinse, poporulŭ acesta dela începutulŭ erei celei nouĕ constituţionale nu s'a bucuratŭ în nicĭ o dietă de o representare corĕspunḍĕtóre numĕrului şi importanţei lui politice, şi aceste raporturĭ nefavorabile s'au înreitŭ simţitorŭ dela unŭ periodŭ legislativŭ la altulŭ. In astfelŭ de impregiurărĭ nicĭ nu putu sĕ fiă vorba de o luptă seriósă legală şi constituţională îndreptată spre realisarea legitimelorŭ aspiraţiunĭ naţionale, ba chiar şi o defensivă faţă cu politica agresivă a statului deveni o imposibilitate.

In faţa acestei nulificărĭ politice artificióse a poporului românŭ, încă la 1881 conferenţa naţională română din Sibiiu s'a vĕḍutŭ nevoită sĕ ţină semă de acéstă situaţiune apăsătóre şi sĕ-i dea espresiune publică în forma pasivităţii politice a Românilorŭ din Ardealŭ; ér Românii din Ungaria propriu ḍisă au trebuitŭ sĕ se mulţumescă în cele din urmă diete numai cu doi, respective trei representanţĭ naţionalĭ.

Intr'aceea metodulŭ introdusŭ de guvernŭ în conducerea alegerilorŭ dietale, celŭ puţinŭ faţă cu Românii, a ajunsŭ la alegerile trecute la punctulŭ de culminare Ne aflămu astăḍĭ în faţa faptei politicesce importante, că alŭ doilea poporŭ celŭ mai importantŭ alŭ Ungariei, aprópe trei milione de suflete, poporulŭ, care cu tótă împărţirea măiestrită a cercurilorŭ electorale, încă totŭ mai constitue în 70—75 cercurĭ marea maioritate a poporaţiunii, décă nu chiar esclusiva lorŭ poporaţiune, la cele din urmă alegerĭ n'a pututŭ sĕ se validiteze, decâtŭ numai într'unŭ singurŭ cercŭ electoralŭ. Acesta e cerculŭ Caransebeşului şi eu am parte de onorea de a-lŭ representa.

In urma acestorŭ impregiurărĭ anormale mĕ aflu eu însumĭ într'o situaţiune anormală. Aşŭ fi în dietă singurulŭ şi unicŭlŭ representantŭ naţionalŭ alŭ întregului poporŭ românŭ şi asupra mea ar căde datoria sĕ representŭ şi sĕ validitezŭ eu singurŭ numai faţă cu 423 deputaţĭ dietalĭ interesele naţionale greu vătĕmate şi încă mai greu ameninţate ale celorŭ aprópe trei milióne de cetăţenĭ.

Sarcina acésta ar întrece atâtŭ de multŭ puterile mele modeste, încâtŭ nu mĕ potŭ împăca nicĭ chiarŭ cu gândulŭ ei. De altă parte ar fi o trădare faţă cu naţiunea mea, pentru care toldéuna sunt gata sĕ morŭ, décă aşŭ renunţa la mandatulŭ meu de deputatŭ şi aşĭ sacrifica astfelŭ şi acestŭ cercŭ naţionalŭ alŭ poporului românŭ.

Pusŭ în situaţiunea acesta, regretŭ că nu'mĭ potŭ presenta dietei credinţionalulŭ, ci mĕ vĕdŭ silitŭ a Vĕ ruga, Domnule Preşedinte, sĕ aduceţĭ la cunoscinţa onor. diete, că: **eu nu iau parte la deliberaţiunile dietei, nicĭ la mandatulŭ meu de deputatŭ nu renunţŭ.**

Făcendŭ acéstă declaraţiune, nu'mĭ potŭ ascunde convingerea, că fiăcare deputatŭ maghiarŭ cu sentimente naţionale in posiţiunea mea totŭ astfelŭ arŭ fi făcutŭ, décă ar fi voitŭ sĕ-şĭ facă datoria morală — care stă mai presusŭ de prescripţiunile legii.

Dieta va puté, firesce, sĕ ia in afacerea acésta disposiţiunile ei numai în sensulŭ acelorŭ prescripţiunĭ carĭ abia se vorŭ afla in alte constituţiunĭ şi pe carĭ legislaţiunea a aflatŭ de lipsă a le decreta cu privire la stările politice nesănĕtóse ale statului nostru încă în anulŭ 1876; prin acésta însĕ dieta ii va da totodată ea însăşĭ lumii dovadă, că **poporulŭ românŭ, celŭ puţinŭ acum, nu are locŭ în cadrulŭ constituţiunii ungare.**

Primiţĭ, Domnule Preşedinte, espresiunea adêncei mele stime.

Caransebeşŭ, 10 Octomvre, 1887.

Traianu Doda, m. p.,
deputatulŭ alesŭ alŭ cercului Caransebeşŭ.

In memoria lui Iacobŭ Mureşianu.

Redactorul „Gazetei Transilvaniei« a mai primitŭ următórele telegrame şi scrisorĭ de condolenţă:

Frătăuţi (Bucovina) 6 Octomvre n.

Precum sórele lumina sa şi căldura-i binefăcătóre o împarte universului, aşa lucră şi unŭ

bărbatŭ de sufletŭ nobilŭ și mare în binele întregii omenimĭ.

Unŭ atare bărbatŭ a fostŭ decedatulŭ vostru părinte. Românimea din tóte „patru unghiurĭ“ o scie acésta și o afirmă cu totŭ sufletulŭ sĕu.

Românimea scie, pentru-că marele sufletŭ și măreţulŭ spiritŭ alŭ decedatului vostru părinte binefăcĕtórea activitate a întregii vieţii sale a sacrificat'o mai numai familiei sale naţionale, Românimei, avêndŭ ea apoi a servi familiei omenimei întregĭ.

La acea familiă naţională a marelui defunctŭ, a părintelui vostru, ne numĕrămŭ și noi Românii Bucovinei și la aceștia aparţinŭ și eu; și cine din noi Românii bucovinenĭ nu scie, care și câtă părtinire nobilă și căldurósă nĭ-a arĕtatŭ nouĕ, Românilorŭ bucovinenĭ, repausatulŭ vostru părinte în organulŭ sĕu „Gazeta Transilvaniei“ prin tóte mai trei decenii, în care a redigeatŭ repausatulŭ démna acéstă fóiă! Incă și după aceea — audit'amŭ și aflat'amŭ dela persóne stimabile, apoi în timpurile mai de pe urmă dela fiulŭ meu și fiica mea — nĭ-a păstratŭ cea mai mare bunăvoinţă și cele mai vii consentimente, ce și astădĭ nĭ-se manifestéză prin inima fiului sĕu ereditată în întréga-i valóre dela Tatălŭ.

Étă déră, de ce sunt și eu pe lângă aceia, carĭ jelescŭ din adênculŭ sufletului lor mórtea veneratului vostru părinte, și ca preotŭ ce sunt, dicŭ: Domnulŭ priméscă nobilulŭ lui sufletŭ în raiulŭ sĕu celŭ sântŭ! éră ca Românŭ rĕdicŭ ruga mea cătră acelŭ Domnŭ eternŭ și atotputinte, sĕ se îndure și sĕ binecuvinteze sĕmĕnătura ce a pus'o repausatulŭ vostru părinte în ogorulŭ Românimei întregĭ și întru acele intenţiunĭ, în care repausatulŭ o făcu!

Eră domniei-tale și întregei familii repausatului sĕ vĕ dea ceriulŭ consolaţiunea ceea, ce Elŭ de cea mai bună o va sci!

Iracliu Porumbescu,
Exarchŭ și Parochŭ.

Giurgiu-Bicasŭ, 3 Octomvre.

Primiţĭ condolenţa cea mai sinceră pentru pierderea bunului vostru părinte, eruditului bărbatŭ și a neuitatului meu profesorŭ.

I. Urziceanu.

Călărașŭ, 13 Octomvre n.

Simţimŭ adênca durere pentru perderea anteluptătorului diaristicei române transilvănene Iacobŭ Mureșianu. **Jonașcu, Mihalcea.**

SCIRILE DILEI.

Sub titlulŭ „Recunoscinţă“ cetimŭ în „Kolozsvár«: »Meritele lui Gonczy Pál, secretarulŭ de statŭ alŭ instrucţiunei publice, își află cuvenita recunoscinţă și între naţionalităţĭ. Corespondentulŭ nostru din Năsĕudŭ ne face cunoscutŭ, că membrii *reuniunei române de învĕţătorĭ „Mariana“ din Năsĕudŭ,* carĭ în cea mai mare parte suntŭ nisce invĕţătorĭ fórte slabŭ salarisaţĭ, *la provocarea* inspectorului r. de scóle dr. Havas Gyula, au făcutŭ între sine o frumósă colectă de 25 fl. 40 cr., pe care dilele acestea au trimis'o în favorulŭ ‚fundaţiunei Gonczy pentru casa de orfanĭ.“ — Nu le putemŭ aminti membrilorŭ memoratei reuniunĭ, decâtŭ vorba ceea: Satulŭ arde și baba se pĕptĕnă. N'avemŭ noi destule nevoi de care nu putemŭ scăpa, și sĕ dămŭ totŭ acelora carĭ adună prin terorisărĭ și prin călcărĭ de lege banĭ ca sĕ ne desnaţionaliseze? Cu asemenea Românĭ nu-i mirare că Banffy pașa își jócă mendrele.

—x—

Marţia trecută o *furtună vehementă* a causatŭ însĕmnate pagube în *B-Huedinŭ.* Ventulŭ a smulsŭ arborii din rădĕcinĭ, a nimicitŭ mai toţĭ pomii, stradele erau acoperite cu arborii smulșĭ din pămêntŭ și mânaţĭ de ventŭ. Pe câmpŭ tóte căpiţele de fênŭ au fostŭ împrăștiate și duse de ventŭ la însĕmnate depărtărĭ, ómenii nu-șĭ mai cunosceau fênulŭ lorŭ. Scândurile, șindilile de pe coperișe au fostŭ duse până la a 10-a casă, ba întregŭ coperișulŭ institutului de creditŭ fu dusŭ de ventŭ. Porţile au fostŭ smulse din ţiţinĭ, mulţĭ păreţĭ de case au fostŭ clintiţĭ și nenumĕrate șurĭ, grajdurĭ și coteţe au fostŭ derimate. Ómenii alergau cu grosulŭ spre a-șĭ căuta refugiu în locurĭ mai puţinŭ espuse.

—x—

In »Hungaria felix“ sinuciderile suntŭ astădĭ la ordinea dilei. Inregistrămŭ de astădată *sinuciderea asesorului sedriei orfanale din Turda,* Baranyai Pál, care fu totodată și directorele *băncei poporale de acolo.* Nu se scie positivŭ causa sinuciderei sale, faptŭ este însĕ, după cum spune »Kolozsvár“, că timpulŭ sinuciderei, sĕvêrșită la 11 Octomvre, coincide cu inspecţiunea sedriei din partea contelui fișpanŭ Bethlen Geza, făcută totŭ în aceeașĭ di.

—x—

La 4 Octomvre n. s'a pusŭ în *Năsĕudŭ,* cu ceremonialulŭ îndatinatŭ, petra fundamentală a noului gimnasiu mare (liceu) românŭ.

—x—

Limba cea nouă a lumei »*Volapük*« e luată în vedere a se *introduce* ca studiu facultativŭ la *gimnasiile din Bavaria* și anume sĕ va numi ca profesorŭ de limba lumei la noulŭ gimnasiu Luitpold în Munchen pe prefectulŭ Schnepper.

—x—

Intr'o serată literară, dată la castelulŭ *Peleșŭ,* domna *Elena Hübsch,* soţia șefului musicilorŭ militare române, d. Eduard Hübsch, a recitatŭ înaintea M. S. Reginei câte va din poesiile sale române, intitulate *„Florĭ modeste“* și *„Cugetările unei Oltence“.* Domna Hübsch a fostŭ viu felicitată de Regina pentru frumosulŭ sĕu talentŭ. Regina a reţinutŭ pe domna Hübsch la Sinaia până la venirea d-lui Alexandri, pentru ca și poetulŭ sĕ audă versurile din „Florĭ modeste“ și „Cugetărĭ ale unei Oltence“. Colecţiunea dómnei Hübsch va fi publicată.

—x—

In *Giurgiu Șarheiu,* comit. Ciucŭ, bântue tifusulŭ cu diaree și difterita. In scurtŭ timpŭ au cădutŭ jertfă epidemiei fórte mulţĭ copii, ba chiar și unŭ bĕtrânŭ de 50 de anĭ.

—x—

Nesăbuita fóiă kossuthistă din Clușiu, »Ellenzék“, scrie unŭ articulŭ despre *Sașĭ,* în care dice între altele: ‚Intre cele 16 milióne de suflete ce locuescŭ pe teritoriulŭ Ungariei se află unŭ elementŭ de poporŭ, care numĕră 200,000 suflete. După naţionalitate suntŭ Sașĭ și au réua deprindere, că voescŭ a sci recunoscută voinţa a 200,000 suflete ca factorŭ de contatŭ în contra voinţei unitare, așa feră contra a 16 milióne ómenĭ.« — Minciună, jupânilorŭ, că cele 16 milióne au o voinţă unitară. Au intr'adevĕrŭ o voinţă unitară 12 milióne de ómenĭ, Românĭ, Sașĭ, Sêrbĭ, Slovacĭ etc. contra voinţei Ungurilorŭ dela putere, și anume voinţa d'a fi egalĭ îndreptăţiţĭ în tóte. Sĕ șĭ o însemne bine acésta fóia kossuthistă și sĕ nu umble cu șolda.

—x—

Tergulŭ anualŭ din Orăștiă ţinutŭ la 4 Octomvre a avutŭ mulţĭ vendĕtorĭ, der cumpĕrătorĭ fórte puţinĭ și chiar aceștia puţinŭ au cumpĕratŭ.

—x—

I se telegrafiază din *Baden* „Voinţii Naţionale“ că la parchetulŭ din acelŭ orașŭ s'a făcutŭ o fórte însemnată denunţare din partea unei persóne ce ocupă în România o înaltă situaţiă, anume că *principesa Esmeralda Sturza,* soţia fostului Domnŭ alŭ Moldovei Mihailŭ Sturza, care se află înmormêntată în acelŭ orașŭ, *a fostŭ otrăvită.* Prin denunţare se cere ca sĕ se desgrópe cadavrulŭ principesei și sĕ se facă cercetările cuvenite. Parchetulŭ din Baden a făcutŭ cunoscutŭ persónei ce i-a făcutŭ denunţarea sĕ se adreseze mai întêiu guvernului românŭ pentru ca cererea sĕ vină pe cale diplomatică.

—x—

Pentru serviile aduse maghiarismului, ministrulŭ ungurescŭ de culte a „rĕsplătitŭ“ pe preoţii gr. or. *David Budai* din *Geoagiulŭ de josŭ* (Feredő-Gyogy) și pe *Todorŭ Lungu* din *Lapistiea* cu câte 50 fl. — Uitaţĭ nu vorŭ fi, fiă sigurĭ de asta!

Esposiţiunea agricolă din Zêrneștĭ.

Reuniunea agricolă a comitatului Făgărașŭ a ţinutŭ anulŭ acesta esposiţiunea sa agricolă la 18 Septemvre în comuna Zêrneștĭ.

Credŭ, că nu va fi superfluu pentru on. cetitorĭ ai acestui diarŭ a le descrie acéstă esposiţiă și decursulŭ ei, deși cam târdiu, măcarŭ și numai în liniaminte mai generale.

Nu voiu face aicĭ istoriculŭ esposiţiunelorŭ, nicĭ nu voiu cerca a arĕta pe largŭ avantagiele, cu carĭ suntŭ împreunate astfelŭ de esposiţii, ci credŭ, că este deajunsŭ a constata aici, că ele au ajunsŭ astădĭ la ordinea dilei; astădĭ nu mai suntŭ deajunsŭ numai esposiţii universale aranjate în și după decenii, ci vedemŭ esposiţii și numai în unele părţĭ ale statului, esposiţii pentru unii ramĭ de industriă, apoi esposiţii în comitate, ba în fine chiar și în unele cercurĭ ale comitatului, precum a fostŭ și esposiţia din Zêrneștĭ.

Mai avemŭ apoi astădĭ și esposiţii permanente, seu celŭ puţinŭ cu durată de mai mulţĭ anĭ, în carĭ doritorii de a cumpĕra potŭ sĕ esamineze cu deamĕruntulŭ obiectele espuse și luându-le ca modelŭ, potŭ sĕ'șĭ comande ceea ce au necesitate pentru ei, seu pentru comerţulŭ ce-lŭ pórtă după modelurile espuse. Tóte acestea constată de ajunsŭ câtŭ de avantagióse suntŭ esposiţiunile.

Pentru ţĕranii noștri însĕ suntŭ și mai folositóre esposiţiunile pentru că, fiindŭ ei de regulă proprietarĭ micĭ de pămêntŭ, de o parte nu le concedŭ mijlócele bănescĭ, ca sĕ mérgă și sĕ se convingă și dela alţii despre nouĕle mașinĭ ce se întrebuinţéză la cultivarea pămêntului, de altă parte tocmai fiindŭ că au puţinŭ pămêntŭ, nu află de lipsă a mai introduce reforme seu înoiturĭ, ci după usulŭ ereditŭ dela moșĭ și strămoșĭ lucră și adĭ în acelŭ nivelŭ și totŭ cu acelŭ soiu de unelte puţinulŭ lorŭ pămêntŭ.

Intre împrejurările materialĭ de astădĭ potŭ fi folositóre ţĕranilorŭ noștri numai esposiţiunĭ locale, pe carĭ ei le potŭ visita fără sĕ pérdă timpulŭ de lucru și fără sĕ-i coste ceva; decă ţĕranulŭ n'are nicĭ timpŭ, nicĭ banĭ, ca sĕ mergă elŭ sĕ se convingă despre nouĕle invenţiunĭ pentru cultivarea pămêntului, apoi sĕ i se aducă la elŭ acasă mașinele cele nouĕ și înaintea ochilorŭ lui, în proprietatea lui, sĕ se pună în aplicare, astfelŭ numai poţĭ fi sigurŭ, că esposiţiunile vorŭ ave și pentru poporulŭ ţĕranŭ unŭ folosŭ practicŭ.

Acestea premise, voiu arĕta, în ordinea cum au urmatŭ, tóte fasele prin carĭ a trecutŭ esposiţia din Zerneștĭ.

Reuniunea economică a comitatului Făgărașului încă de timpuriu a destinatŭ comuna Zerneștĭ ca locŭ pentru arangiarea esposiţiunei economice cu terminŭ pe 18 Septemvre 1887.

Membrii comitetului arangiatorŭ au fostŭ: Dr. Iancu Meţianŭ, Nicolau Garoiu, Traianŭ Meţianŭ, Iuliu Orlovsky,

---

FOILETONU.

TIMOTEIU ÇIPARIU

(Urmare.)

Intr'o di însĕ, suntŭ acum de atuncĭ ca și patrudecĭ de anĭ, într'o di Blașiulŭ, ca prin minunea unei Schimbărĭ la faţă, își adună în sênu'i tóte seminţele de viéţă, își reculese în sine tóte puterile, câte elŭ, de unŭ seculŭ, sĕdise și prefirase prin sufletele românescĭ din tóte ţinuturile împrejmuitóre. Câmpulŭ celŭ largŭ din póle'i deveni atuncĭ, la unŭ 15 Maiu, pentru toţĭ cei ce-șĭ hrănise și-șĭ adăpase minţile într'insulŭ, o adevĕrată vale a lui Iosafatŭ, în care se făptui Invierea și Judecata cea mai de apoi a neamului românescŭ de preste Carpaţĭ.

De atuncĭ încóce, și până când, în acești rĕi anĭ din urmă, solgăbirĕulŭ ungurescŭ nu puse strașnică poprealá la orice manifestaţiunĭ naţionale în ajunulŭ acelei dile memorabile, tótă tinerimea scolară din Blașiu, feciorii cei marĭ și pruncii cei micuţĭ, luau séra stégulŭ tricolorŭ românescŭ din sanctuariulŭ gimnasialŭ, sĕ rênduiau pe piaţa cea mare, aprindeau torţe și facle, și, cu musica în frunte, începeau a lorŭ colindă sĕrbătorescă, oprindu-se dinaintea unei modeste căsciore albe în faţa Seminariului. Acolo ei intonau toţĭ la olaltă, cu entusiasmŭ juvenilŭ, cântece naţionale, precum Marșulŭ lui *Iancu, „Deșteptă te Române“* alŭ lui Andreiu Mureșianu; *Multŭ e dulce și frumósă limba ce vorbimŭ* alŭ lui George Sionŭ, și tóte aceste cântărĭ patriotice le întrerupeau cu strigătulŭ adesea repeţitŭ: *„Sĕ trăiéscă!“*

La o așa neobicĭnuită mișcare nocturnă, în pacinicŭ orășelŭ, o feréstră a căsciorei albe se deschidea și, în cadrulŭ negru alŭ cercevelelorŭ ei, sub reflexulŭ torţelorŭ, cletinate cu vie emoţiune de junii ovatorĭ, se presenta cu o statură șuie, dér dréptă și semeţă, unŭ bĕtrânŭ în haine monacale, alŭ cărui capŭ, încununatŭ cu pĕrŭ căruntŭ, purta, cam lăsată de pe creștetŭ mai la vale, o capucie séu tichie de catifea négră cu bumbŭ roșu la mijlocŭ. Acea négră, fină și ţépănă umbră, purtândŭ așa mândru capulŭ ei albitŭ, producea în totdeuna asupra fragedei închipuirĭ a scolarilorŭ o adêncă și ardĕtóre întipărire.

Și într'adevĕrŭ, colo susŭ în pătratulŭ întunecosŭ alŭ ferestrei, luceau, sub unŭ arcŭ de sprincene stufóse, doi ochĭ scânteiătorĭ, cercetătorĭ, pĕtrundĕtorĭ, — aș dice și mai multŭ — ameninţătorĭ; dér faţa prelungă, slabă și palidă a bĕtrânului, mustaţa lui subţire, încă négră și sbêrlită în susŭ, barba i albă, der scurtă și tăiată dreptŭ, tóte aceste trăsurĭ delicate și blânde ale chipului, înconjurau nisce buze pe care flutura unŭ dimbetŭ nespusŭ de glumeţă bunătate, când gura tăcea, er când ea se deschidea ca sĕ vorbéscă, dintr'ensa se audea eșindŭ linŭ și domolŭ unŭ graiu minunatŭ de mlădiosŭ și de dulce.

Moșneagulŭ, ai cărui anĭ de tinereţe și de bărbăţiă se petrecuse pe băncile și pe catedrele scólei, și a cărui inimă de patriotŭ românŭ sburdase până la 1848 și în urmă, totŭ așa de tare și póte chiar mai iute decâtŭ a celorŭ carĭ nu aveau a purta așa grele sarcine intelectuale, moșneagulŭ, stândŭ dreptŭ în picióre, în mijloculŭ aureolei de lumină și de admiraţiune ce-lŭ împresurau făcea cu mâna unŭ semnŭ de mulţămire junilorŭ sĕi închinătorĭ și prefăcêndu se că ia ale lorŭ urărĭ dreptŭ salutare pentru diua consacrată patronului sĕu onomasticŭ, sfintulŭ Timoteiu, care cădea totŭ cam pe acelŭ timpŭ, le spunea, cu viersŭ mângăiosŭ și întăritorŭ, că este bine ca junimea sĕ-șĭ facă veseliile prin cântărĭ și sĕrbătorĭ patriotice și că pentru noi, Românii, nimicŭ nu este mai de folosŭ decâtŭ sĕ ne iubimŭ, sĕ ne cultivămŭ și sĕ ne cântămŭ limba nóstră cea strămoșéscă, care a fostŭ, este și va fi pururea mântuirea nóstră.

Despre dênsa, despre limba românéscă, elŭ disese încă de multŭ și neîncetatŭ repeţea cuvinte pline de emoţiune, ca acelea pe care le rosti la 1861, când se instituì *Associaţiunea Transilvană pentru cultura limbei române,* alŭ cărui președinte fu până la ceasulŭ sĕu din urmă.

Permită-ni-se a le reproduce aci ca unŭ resunetŭ

Ioanŭ Danŭ, Martin Kopony, Aldimir Badiu, Ionŭ Strĕvoiu din Zĕrnescĭ; Alexandru Belle, Iosifŭ Peşcariu, Moray inspectorŭ de carantină in Branŭ; Georgiu Tomas in Tohanulŭ vechiu, Iacobŭ Zorca in Vlădenĭ, Ionŭ Gavrilescu in Ţinţarĭ şi Ionŭ Mancentia in Poiana-Mĕrului.

Comitetulŭ arangiatorŭ întrunitŭ in o şedinţă s'a constituitŭ, alegêndu şi de preşedinte pe Nicolau Garoiu, ér de notarŭ pe Aldimir Badiu, incepêndŭ şi desvoltândŭ apoi fiă-care membru activitatea sa in direcţiunea ce i-se arătase.

Ca locŭ de esposiţiune alŭ lucrurilorŭ de mână, alŭ fructelorŭ şi cerealelorŭ esponende s'au alesŭ cele 4 clase ale frumosului edificiu scolarŭ din locŭ, ér pentru vite s'a destinatŭ loculŭ de têrgŭ din partea de susŭ a comunei lângă Bârsă, er peste Bârsa loculŭ pentru probatulŭ plugurilorŭ şi altorŭ maşinĭ şi peste totŭ peste Bârsa şi loculŭ pentru întrecerea în fugă cu cai.

Fiindŭ după posibilitate tóte gata, la 17 Septemvre după prândŭ unŭ şirŭ frumosŭ de călăreţĭ din comunele Zĕrnescĭ, Tohanulŭ vechiu şi P. Mĕrului; inteliginţa din comune cu mai multe trăsurĭ în frunte cu d lŭ primpretore Ales. Belle şi preşedintele comitetului aranjatorŭ, au eşitŭ până dincolo de comuna P. Mĕrului spre întêmpinarea Ilustrităţii Sale D-lui Horvath Mihaly comite supremŭ şi preşedinte alŭ Reuniunei economice.

Sosirea Ilustrităţii Sale la Zĕrnescĭ era anunţată pe 5 óre după amedĭ, acésta însĕ nu se întêmplà, şi fiind deja la 7 óre şi forte întunerecŭ, călăreţii s'au avisatŭ a se întorce acasă, er primpretorele cu ceilalţĭ onoraţiorĭ, carĭ erau cu trăsurile, mai rĕmaserŭ spre aşteptare în comuna P. Mĕrului; in fine aprópe de 8 ore, sosesce Ilustritatea Sa in o trăsură cu 4 cai, insoţitŭ de pretorele din Şercaia; aicĭ primpretorele din Branŭ Ales. Bele ilŭ bineventà, la care surprinsŭ mulţămì Ilustr. sa, apoi luândŭ cu sine pe primpretorele plecarămŭ şi ajunserămŭ la Zĕrnescĭ unde în liniştea nopţii întrarămŭ cu toţii pe imposanta pórtă de triumfŭ ridicată din incidentulŭ esposiţiunii, din bradŭ şi împodobită cu florĭ, şi ne oprirămŭ la ospitala casă a d-lui Ioanŭ Meţianŭ; o masă abundantă ne făcu iute sĕ uitămŭ, că după o aşteptare lungă amŭ fi sositŭ prea târdiu.

In 18 Septemvre fiindŭ Dumineca, Ilust. Sa însoţitŭ de mai mulţĭ onoraţiorĭ, merse la sf. biserică, er întorşĭ la cuartirŭ, primì mai în êiu comitetulŭ comunalŭ bineventându-lŭ cu acéstă ocasiune not. comunalŭ Aldimirŭ Badiu, la care Ilustritatea Sa respunse îmbărbătândŭ pe locuitorĭ la cele folositóre. Se ţinù după acesta o consultare, după care apoi se alese juriu'ŭ constatătorŭ din 12 comisiunĭ. Intr'aceea comuna Zĕrnescĭ era plină de óspeţĭ din tóte comunele cercului Branŭ, parte curioşĭ parte interesaţĭ de a vede esposiţiunea.

Din comitetŭ vĕdurămŭ pe d lŭ directorŭ alŭ bunurilorŭ erariale Rottler cu mai mulţĭ inspectorĭ de bunurĭ, pe d-lŭ protopopŭ Iuliu Danŭ, pe d-lŭ prim-pretore Aldulea Meţianŭ din Arpaşiu, pe dr. Maer din Şercaia, G. Popŭ Gridanu din Comăna, dr. Bretei din Cuciulata şi alţii alŭ cărorŭ nume mĭ-a eşitŭ din memoriă; ba chiar şi bărbaţĭ şi familii din alte comitate: aşa am vêdutŭ din Braşovŭ pe d lŭ adv. I. Lengĕrŭ, pe d-nii profesorĭ Nastasi, Duma, Popovicĭ, Butnarŭ, dela Stupinĭ pe păr. Maximilianŭ cu familia, din Rêşnovŭ pe d lŭ G Proca şi pe alţii mulţĭ, carĭ s'au interesatŭ de acéstă esposiţiă.

La 10 ore Ilus. Sa fu invitatŭ a deschide esposiţia, apropiându-se de localulŭ esposiţiei musica lui Russu din Făgăraşŭ intona unŭ marşŭ; totŭ loculŭ dinaintea edificiului esposiţiei era înfrumseţatŭ cu bradĭ şi mestécănĭ, apoi icĭ colea cununĭ de florĭ şi de cetină de bradŭ.

Inteliginţa — bărbaţĭ şi femei — şi unŭ numerosŭ publicŭ ocupase totŭ spaţiulŭ dinaintea edificiului esposiţiunii, ba chiarŭ şi piaţa întregă, aşteptândŭ sosirea Il Sale; ajungênd Il. Sa înaintea edificiului, d-lŭ M. Garoin, preşedintele comitet. arangiatorŭ ilŭ primì cu o cuvêntare, in care arĕtà mai de aprópe istoriculŭ esposiţiunilorŭ, avantagiele acelora, influinţa binefăcĕtóre asupra poporului ţĕranŭ; apoi desfăşurà fasele prin carĭ a trecutŭ şi acéstă esposiţiă până la stadiulŭ în care se află, şi astfelŭ o supune apreţiării Il. Sale şi numerosului publicŭ, şi mulţămindu-i pentru onorea cu care a distinsŭ acéstă comună alegêndu-o de locŭ de esposiţiă încheià cu urarea de „sĕ trăéscă‛ ce se repetà din partea numerosului publicŭ de mai multe orĭ.

Ilus. Sa adâncŭ mişcatŭ de acestea rĕspunse şi accentuândŭ şi din parte'şĭ avantagiele astorfelŭ de esposiţii, dechiarà esposiţia de deschisă.

De regretatŭ a fostŭ că numai cei din apropiere au putută audi interesantulŭ discursŭ alŭ d-lui Garoin, ér cei mai de departe nu l'au auditŭ, căcĭ riulŭ cu apa cea curată ca cristalulŭ şi rece ca ghiaţa, cu murmurulŭ lui ducea cu sine cuvintele vorbitorului. (Va urma.)

Ingrijirile Turciei.

O telegramă din Constantinopolŭ comunică, că dela primirea scirei date de »Le Temps“ în privinţa ţelurilorŭ ce urmăresce Italia asupra Tripolitaniei, Albaniei şi Egiptului, Pórta telegrafià pretutindenĭ, pentru a cere informaţiunĭ....

Rĕspunsurile ambasadorilorŭ otomanĭ consultaţĭ fură vagĭ, şi conforme ideilorŭ ce domină în cercurile în care ei se mişcă, dér în generalŭ mai multŭ pesimiste; câteva mai cu sémă facŭ sĕ se intrevadă *ca apropiatŭ unŭ rèsboiu franco germanŭ* şi dau sĕ se înţelegă că atuncĭ nisce compensaţiunĭ teritoriale ce se ţinŭ secrete, ar retribui concursulŭ ce l'ar da Italia. In sfârşitŭ Pórta, instruită prin experienţă, pare că inclină a da credĕmentŭ informaţiunilorŭ diarului »Le Temps“, pe care tocmai denegările puterei interesate ale Italiei o confirmă mai multŭ. Baronulŭ Blanc a comunicatŭ într'adevĕrŭ Porţei o depeşe a d lui Crispi, care respinge cu indignare informaţiunile diarului „Le Temp« şi declară că Italia n'a ţintitŭ în întrevederea dela Friedrichsruhe decâtŭ menţinerea păcei pe basa statului-quo. Porta însĕ nu dă credĕmentŭ acestorŭ comunicărĭ ale guvernului italianŭ.

Insciinţare. In seminariulŭ teologicŭ din Blaşiu se vorŭ incepe prelecţiunile in *21 Octomvre n. c.*

Blaşiu, 13 Octomvre 1887.

Dr Ioanu Raţu,
canonicŭ şi rectorŭ seminarialŭ

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BELGRADŬ, 14 Octomvre. — Unŭ numĕrŭ de 50 de Arnăuţĭ au năvălitŭ la graniţa cercului Jabloniza asupra patrulei sêrbescĭ. Dér punêndu-se în fruntea acesteia funcţionarii cercului, Arnăuţii fură respinşĭ după o luptă înverşunată.

PARISŬ, 14 Octomvre. — Ministrulŭ de rĕsboiu a ordonatŭ generalului Boulanger pe cale telegrafică ca sĕ se întórcă din Montlucon îndată la Clermontferrand. Ilŭ întrebà, décă cuvintele ce i se ascriu lui de diare suntŭ autentice. Boulanger rĕspunse, că încă n'a cetitŭ diarele respective. Ministrulŭ considerà rĕspunsulŭ ca nesatisfăcĕtorŭ şi-lŭ provocà sĕ rĕspundă hotărîtŭ: da orĭ nu. In casŭ când rĕspunsulŭ ar fi nesatisfăcĕtorŭ, se va ordona procedura disciplinară.

DIVERSE.

Tunŭ cu dinamită. — Din Filadelfia se anunţă, cu data 24 Septemvre, următórele: Secretarulŭ marinei în raportulŭ sĕu asupra încercărilorŭ făcute de curêndŭ în portulŭ dela New-York cu unŭ nou tunŭ cu dinamită, se esprimă în următoriulŭ modŭ: Incercările au succesŭ peste aşteptare Nava, care servea ca ţintă, a fostŭ aruncată în aerŭ şi după aceea dispărù îndată. Tăria de resistinţă a navei nu póte servi ca mĕsură pentru puterea proiectilei. Prin încercare se constatéză, că tunulŭ cu dinamită lovesce cu siguranţă la o depărtare de 1¼ milŭ. Este numai o cestiune de detaliu a mări depărtarea împuşcării şi cantitatea materiei de esplosiune de care se servesce, astfeliu ca sĕ fiă în stare materia a nimici cele mai tarĭ corabii cuirasate. Prin tunulŭ cu dinamită se póte evita lupta presentă, între torpile şi tunurile cu maşină. Materii de esplosiune puternice se întrebuinţau până acuma numai la torpile şi li s'au opusŭ tunurĭ cu maşine şi reţele de oţĕlŭ, carĭ se aşedau în jurulŭ navei. Noulŭ tunŭ pneumaticŭ înfăţişéză o nouă metodă de atacŭ. E greu a spune ce felŭ de mĕsurĭ de apĕrare se vorŭ lua în contra nouei arme. Pentru scopulŭ de apĕrare a litoralilorŭ se dice că ar fi cea mai însemnată armă, care s'a inventatŭ cândva.

O piele de omŭ argăsită. — I se scriu diarului „N. fr. Presse“ din Praga următórele: Scirea care de curêndŭ o aduseră mai tote diarele din Paris, că unele persóne oficióse de acolo ar fi lăsatŭ sĕ argăséscă pelea ucigaşului Prauzini, şi din băcăţile de pele astfelŭ câştigate îşĭ făcură portmoneurĭ pentru cărţĭ de visită, a reamintitŭ faptulŭ, că în Praga se află o pele de omŭ după totă arta argăsită, care e proprietatea facultăţii de medicină a universităţii germane de acolo. Acestŭ obiectŭ formeză o parte din interesantele colecţiunĭ ale cabinetului preparatelorŭ anatomice, şi scriitorulŭ acestorŭ şirurĭ îşĭ aduce fórte bine aminte despre caracteristica impresiune ce o făcea arătarea acestei pele de omŭ uscate, asupra tinerilorŭ ascultătorĭ de medicină, la prelegerile rĕposatului profesorŭ de anatomiă descriptivă, Dr. Bochdalek. Pielea a fostŭ la începutŭ dela creştetŭ până la tălpĭ aşa completă, că nicĭ cea mai mică părticică nu lipsea din învĕlitórea esterióră a corpului omenescŭ. Deórece însĕ studenţii fórte adeseorĭ dreptŭ ca o curiositate îşĭ rupeau câte o bucăţică de pele şi o luară cu sine, cu greu va mai fi astădĭ pelea întrégă ca mai nainte. Mai departe 'i se scrie lui „N. fr. Pr.“ că atâtŭ în castelulŭ Greifenstein la Dunăre, câtŭ şi în castelulŭ Forchtenstein alŭ lui Eszterházy, la muntele Rosalilorŭ lângă Mattersdorf, se află două tobe turcescĭ, bucăţĭ de pradă din rĕsbóiele cu Turcii, peste carĭ este întinsă pele de omŭ argăsită, dela nisce prisonierĭ nefericiţĭ. Inainte de acesta se publicase mai prin tóte diarele o reminiscenţă despre legendara tobă a husiţilorŭ, peste care era întinsă pelea lui Ziska, şi care se păstra încă în seclulŭ trecutŭ în Berlin.

Contra difteritei. — Dr. Delthil, medicŭ francesŭ, recomandă ca mijlocŭ practicŭ contra diphteritei, următórea procedură: Pune într'unŭ vasŭ egale cantităţĭ de terpentinŭ şi sulfurŭ fluidŭ şi aprinde acéstă amestecătură. După ce ai aprinsŭ, vei vedé, că se desvóltă unŭ fumŭ de o colóre răşinósă, care întunecă casa, unde ai aprinsŭ amestecătura. Inspirândŭ câteva minute bolnavulŭ de diphterită fum de acela, şi continuândŭ a face acesta de mai multe orĭ, în trei s'au patru dile va fi deplinŭ sănĕtosŭ. Respiraţiunea cea greóiă a bolnavului precum şi inecarea, în curêndŭ vorŭ fi delăturate. Fumulŭ, resp. gazulŭ, desvoltatŭ din amestecătura fluidelor, contribue la desfacerea şi delăturarea crescĕturei, ce s'a formatŭ, care va fi şi aruncată afară.

Doctoriă pentru durere de dinţi. — „Gazeta Sătenului‛ dă, celorŭ ce suferŭ de dinţĭ, următórea recetă: Cerĭ unui spicerŭ sĕ ţĭ disolve în o sticluţă cu şépte grame de cloroform, patru grame masticŭ în picăturĭ, apoi sĕ-ţĭ adauge două grame de balsamŭ Peruvian. Te întorcĭ a doua di, — adecă lăsândŭ spicerului timpulŭ sĕ filtreze acéstă amestecătură, care înainte de a fi strecurată, trebue sĕ stea vr'o di pentru a se amesteca şi disolva bine, — şi-ţĭ iai sticluţa, împreună cu puţinŭ bumbacŭ. Când te va durea vr'o măsea, n'ai de câtŭ sĕ tornĭ vr'o două seu trei picăturĭ din acea sticluţă pe puţinŭ bumbacŭ pe care-lŭ vei introduce în bórta (partea găunósă) măselei ce te supĕră. Bórta va fi astupată şi durerea îţĭ va dispăre.

O femeia cu gradulŭ de căpitanŭ. — De câtă va vreme în oraşulŭ Constantinopolŭ se găsesce venită în plimbare vestita femeiă Cara Fatma din Curdistan. Cara Fatma a luatŭ parte la rĕsboiulŭ din Crimea comandândŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de voluntarĭ curdĭ. Brună, subţire, inaltă, pórtă cu mândriă hainele bărbătescĭ ale ţĕrii sale, şi fisionomia ei probéză o mare activitate, cu tóte că are etatea de 70 anĭ. Cara Fatma are gradulŭ de căpitanŭ purtândŭ pe umerĭ semnele respective. Compatrioţii o respectă prea multŭ. Corpulŭ ei e plinŭ de rănĭ ce a primitŭ pe timpulŭ bătăliilorŭ, şi trăesce cu o pensiune ce i s'a acordatŭ de către imperiulŭ turcescŭ.

De unde vine ploia? — Intr'una din dile era o tempestate mare şi copii mei discutau fórte vioiu asupra cestiunei, că de unde vine atâta plóiă. In foculŭ discuţiunii unulŭ dintre copii cu voce tare dise către ceilalţĭ. »Nu fiţĭ aşa de proştĭ; căldura fiindŭ mare asudă cerulŭ şi picăturile sudórei cadŭ pe pămêntŭ«.

---

alŭ acelorŭ vorbirĭ părintescĭ şi patriotice, cu care, în nopţile de veghie sĕrbătorescă, îi plăcea bĕtrânului Cipariu sĕ înfierbânte inimile junimei române. Elŭ ii vorbea atuncĭ despre suferinţele ce au avutŭ a încerca Românii, părinţii şi străbunii noştri, despre tóte bunurile nóstre ce s'au dusŭ perdute, şi apoi, spre întărire, le dicea:

„Din tóte aceste ruine, Providenţa nĭ a conservatŭ »încă, în aceste durerĭ cumplite. unŭ tesaurŭ nepreţuitŭ, „care nu ni l'au putută răpi nicĭ sabia învingĕtorului, „nicĭ crudimea tiranului ce domnea pre corpurile nóstre, »nicĭ puterea fisică, nicĭ politica infernală; unŭ tesaurŭ „născutŭ cu noi dela ţiţele mamei nóstre, dulce ca sărutările măicuţelorŭ, când ne apleca la sînulŭ lorŭ; unŭ „tesaurŭ mai scumpŭ decâtŭ viéţa, tesaurŭ, care de l'amŭ „fi perdutŭ, de l'amŭ pierde, de vomŭ suferi vre-odată »ca cineva, cu puterea au cu momele, sĕ ni'lŭ răpéscă »din mânile nóstre, atuncĭ mai bine, mai bine sĕ ne înghiţă pămêntulŭ de vii, şi sĕ ne adunămŭ la unŭ locŭ »cu părinţii noştri, cu acea mângăiere, că nu amŭ trădat »cea mai scumpă ereditate, fără care nu amŭ fi demnĭ »de a ne mai numi fii ai lorŭ: limba românéscă!«.

Şi cum óre n'ar fi alergatŭ cu dorŭ ferbinte şi cu nespusŭ entusiasmŭ tinerimea română sub ferestra de pe piaţa mare a Blajului, ca sĕ audă oracolulŭ sciinţei românescĭ rostindŭ asemenea cuvinte, în nóptea din ajunulŭ lui 15 Maiu? Astfelŭ, până acum vre-o dece anĭ, 'şi-au manifestatŭ regulatŭ tinerele generaţiunĭ din şcólele române ale Ardelului respectulŭ, iubirea şi veneraţiunea lorŭ către fostulŭ profesorŭ şi fostulŭ directorŭ alŭ acelorŭ şcóle, către marele eruditŭ şi marele patriotŭ românŭ, către celŭ mai ilustru şi celŭ mai consideratŭ dintre canonicii capitolului şi totŭ deodată vicarŭ metropolitanŭ alŭ Blaşiului, către bĕtrânulŭ Timoteiu Cipariu.

Ca unŭ puternicŭ şi activŭ agentŭ alŭ îndreptărei şi alŭ desvoltărei învĕţămêntului în şcólele române din Transilvania, ca unŭ sprijinitorŭ credinciosŭ şi îndrăsneţŭ alŭ drepturilorŭ politice şi sociale ale naţionalităţii române în staturile Austriei şi Ungariei, ér mai pre susŭ de tóte, ca crutatorulŭ celŭ mai erudutŭ, celŭ mai adâncŭ şi celŭ mai scrupulosŭ alŭ cunoşcinţelorŭ clasice şi ca investigatorulŭ celŭ mai agerŭ, celŭ mai logicŭ şi celŭ mai convinsŭ alŭ arcanelorŭ istorice ale limbei românescĭ, din câţĭ au trăitŭ, au lucratŭ şi au scrisŭ odiniótă printre Românii de dincolo de Carpaţĭ, Timoteiu Cipariu merită sĕ fiă lăuditŭ şi admiratŭ ca o figură ce rĕsare originală şi simpatică, energică şi măréţă, printre bărbaţii de frunte ai întregei Românimĭ, d'a lungulŭ mai întregului nostru seculŭ.

(Va urma).

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Muresianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 12 Octomvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	99 85
Rentă de hârtiă 5%	85.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 22
Bonurĭ rurale ungare	104.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104. —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 —
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	122.75
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	123 50
Renta de hărtiă austriacă	80 95
Renta de arg. austr.	82 25
Renta de aurŭ austr.	112 10
Losurile din 1860	135.—
Acțiunile băncel austro-ungare	884 —
Act. băncel de creditŭ ung.	284.75
Act. băncel de creditŭ austr.	283.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Napoleon-d'orĭ	9.93
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	125 50

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 26 Septemvre st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	$93^1/_2$	$9?^1/_2$
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	$91^3/_4$	$92^1/_4$
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	$87^1/_2$	$88^1/_2$
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de banca	$14.^1/_4$	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 13 Octomvre st. n. 1887.

	Cump.	Vend.
Bancnote romànescĭ	8.53	8.56
Argint romànesc	8.45	8.50
Napoleon-d'orĭ	9.89	9 96
Lire turcescĭ	11.21	11.28
Imperialĭ	10.21	10.36
Galbenĭ	5 86	5.90
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	101.—	102.—
„ » „ 5%	98.—	99.—
Ruble Rusescĭ	109.—	110.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 ore 37 minute diminéța.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute sera.

2. Dela Bucuresci la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ in *Săcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre inainte de amédĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Săcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus / Trenŭ de persone
Bucurescĭ	—	4.30	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	9.12	—	—
Timișŭ	—	9.35	—	1.45
Brașovŭ (	—	10.12	—	—
(	7 20	—	4 01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5.28	—
Augustinŭ	8.47	—	5.59	—
Homorodŭ	9.29	—	6 49	—
Hașfaleu	9 37	—	8.35	—
Sighișóra (	10 53	—	9.02	—
(	11.00	—	9 12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediașŭ	12.03	—	10 37	—
Copsa mică	12.26	—	10.59	—
Micăsasa	12.42	—	11.16	—
Blașiu	1.11	—	11.37	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12.16	—
Teiușŭ	2.06	—	12,33	—
Aiudŭ	2.27	—	1.51	—
Vințulŭ de susŭ	2.49	—	2.18	—
Uióra	2 56	—	2 48	—
Cucerdea	3.12	—	2 56	—
Ghirișŭ	3.46	—	3 64	—
Apahida	5.01	—	4 51	—
Clușiu (	5.21	—	5.28	—
(	—	6.01	5 56	6 37
Nedeșdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbĕu	—	—	—	7.14
Aghirișŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7.56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mező-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Venetia-Orădii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
Oradia-mare (	—	9.11	—	11.07
(	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	—	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11 05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12.02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venția-Orădii	—	—	—	2 08	—
Fudi-Oșorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriș	—	—	—	5.53	—
Gl ârbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedișu	—	—	—	6,20	—
Clușiu (	—	10.31	—	6.38	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 33	—	—	—	9.16
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2 25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2.50	—	—	—	12.34
Blașŭ	3.03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copșa mic	4.01	—	—	—	2.13
Mediașŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigișóra	5.42	—	—	—	4.32
Hașfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8 23
Feldióra	9·06	—	—	—	9.02
Brașovŭ (	9.46	5.37	—	—	9.52
(	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ (	—	6.47	—	—	—
(	—	11.30	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3 59
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	1.01	—	4.51
Orăștia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicica	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10 27
Paulișŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovațŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok (	—	2 32	4 59
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovațŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Pauliș	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5 41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicica	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski	10.35	11.07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Hațegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Banița	—	—	6.40
Petroșenĭ	—	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	—	—	6.10
Banița	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7 37
Pui	—	—	8.20
Hațegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ